

Pædagogisk læreplan *for*

September 2021

*Giv børnene ret
til at lege og lære,
at drømme og forme,
leve og være*

*kun dér, hvor børn
kan føle sig trygge
gror det, de gamle
kaldte for lykke
(Carl Scharnberg – ”Begyndelsen”)*

*”Alt det store der er sket i verden,
er startet i et menneskes fantasi”
(Astrid Lindgren)*

Indhold

Forord.....side 4

Fakta om Lundegårdens Frie Børnehave.....side 4

Loven om pædagogiske læreplaner.....side 5

Den styrkede pædagogiske læreplan.....side 6

Børnesyn, pædagogik og læringssyn.....side 6

De 6 temaer.....side 8

*Alsidig personlig udvikling.....*side 8

*Social udvikling.....*side 9

*Kommunikation og sprog.....*side 10

*Krop, sanser og bevægelse.....*side 11

*Natur, udeliv og science.....*side 12

*Kultur, æstetik og fællesskab.....*side 13

Børn med særlige behov.....side 14

Børnemiljøvurdering.....side 14

Dokumentation.....side 15

Evaluering.....side 15

Forord

Denne del af den pædagogiske læreplan for Lundegårdens Frie Børnehave er den overordnede og beskrivende del. Den anden del – eller rettere de andre dele er de dokumentationsemner, som vi næsten dagligt indsamler. Der kan læses mere om dokumentationsemner under afsnittet ”Dokumentation”.

Denne del af den pædagogiske læreplan er tilgængelig for alle, hvor nogle af dokumentationsemnerne mest er til internt arbejdsbrug, og andre selvfølgelig er frit tilgængelige.

Det er selvfølgelig vigtigt at have fokus på børns læring, men først og fremmest er det vigtigt at se på hele grundlaget for læring. Og for os er grundlaget for et godt læringsmiljø – at man har det godt! Så i Lundegårdens Frie Børnehave er vi ovenover, nedenunder og ved siden af børns læring stærkt optaget af, at børn og voksne har det godt. Når man har det godt og færdes i et miljø, der er præget af glæde, trykthed, begejstring og omsorg, og hvor der er plads til at man kan bruge og udvikle sin fantasi og forestillingsevne, så har man rigtigt gode forudsætninger for at lære.

Fakta om Lundegårdens Frie Børnehave

Lundegårdens Frie Børnehave, Lundegårdshedet 5, 4030 Tune, er en privat børnehave med børn i alderen 3-6 år, som har eksisteret i sin nuværende form siden 1. november 2013. Børnehaven er normeret til 56-63 børn. Der er 3 stuer Blåbærestuen, Hindbærestuen og Brombærestuen. Der er tilknyttet børn fra 3-6 år på alle stuer (ikke aldersopdelt). På hver stue er der tilknyttet én pædagog og én medhjælper – de fungerer som primærpersoner for de børn og deres forældre, som er tilknyttet stuen. Herudover er der en leder og en kok.

Lundegårdens Frie Børnehave har siden 1. januar 2016 haft madordning.

Hjemmeside: www.lundegården.dk

Facebook: www.facebook.com/lundegaardensfrieboernehave/

Loven om pædagogiske læreplaner

I Dagtilbudsloven afsnit 2, §8 findes loven om pædagogiske læreplaner.

Pædagogisk læreplan

§ 8. Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan for hele børnegruppen i alderen 0-2 år samt børnegruppen i alderen 3 år og frem til skolestart. Hvis det enkelte dagtilbud har organiseret børnene i andre aldersgrupper, udarbejdes den pædagogiske læreplan på baggrund af denne organisering. I aldersintegrerede daginstitutioner kan der udarbejdes en pædagogisk læreplan under hensyn til aldersgrupper. I daginstitutioner med flere enheder skal den pædagogiske læreplan udarbejdes, så der tages højde for børnegruppernes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger i de enkelte enheder, jf. stk. 3.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag, jf. stk. 3 og 4, seks læreplanstemaer, jf. stk. 4 og 9, samt mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring, jf. stk. 9.

Stk. 3. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Stk. 4. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gå-på-mod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af følgende temaer:

- 1. Alsidig personlig udvikling.*
- 2. Social udvikling.*
- 3. Kommunikation og sprog.*
- 4. Krop, sanser og bevægelse.*
- 5. Natur, udeliv og science.*
- 6. Kultur, æstetik og fællesskab.*

Stk. 5. Det skal endvidere fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Stk. 6. Det skal desuden fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, samt hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Stk. 7. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Stk. 8. Den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at dagtilbuddene i relation til den pædagogiske opgave ledes alene med udgangspunkt i den pædagogiske læreplan og i overensstemmelse med den pædagogiske læreplans børnesyn og brede læringsforståelse, jf. stk. 3 og 4.

Stk. 9. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om pædagogiske mål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring, samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer, jf. stk. 4.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Med den nye lov som blev vedtaget i maj 2018 kom også et begreb ”den styrkede pædagogiske læreplan” og med den fulgte mange nye elementer -de nye udvidede læreplanstemaer og -det ’fælles pædagogiske grundlag’. Arbejdet med alle disse nye elementer igangsættes ved lovens ikrafttræden d. 1. juli 2018 og skal være fuldt implementeret d. 1. juli 2020. Denne pædagogiske læreplan tager altså i høj grad udgangspunkt i vores tidligere pædagogiske læreplan fra maj 2016, men den vil fungere som et dynamisk dokument/arbejdsredskab i udarbejdelsesprocessen frem mod den nye- og fuldt implementeret pædagogiske læreplan.

Børnesyn, pædagogik og læringssyn

Vi har et rummeligt og anerkendende børnesyn. Alle børn er forskellige og har ret til at være det. Derfor er her plads til forskellighed. Vi ser, at når de voksne rummer børnenes forskelligheder, så rummer børnene dem også hos hinanden.

Vi lægger stor vægt på, at alle børn bliver mødt af omsorgsfulde voksne, som giver sig tid til at tale med- og lytte til dem. Vi tager gerne børn på skødet og giver (og modtager) også gerne goddag-og farvelkram samt alle de kram der er brug for i løbet af en dag.

Vi lægger vægt på at se og høre hvert enkelt barn og udfordre det i forhold til alder og udviklingstrin.

Vi vil være en institution med plads til- og fokus på leg. Selvfølgelig børns leg men absolut også de voksnes tid og evner til at være medspillere eller ligefrem deltagere i børnenes leg.

Vi anser børnenes leg for at være helt essentiel for deres udvikling, både socialt, psykisk, motorisk, læringsmæssigt (fagligt) og erfaringsmæssigt. Derfor skal der altid være tid og plads til at lege i Lundegårdens Frie Børnehave.

Vi vil have en dagligdag, hvor børnene møder så få afbrydelser af deres leg som muligt, da det at nå til selve legen tager lang tid. Og vi vil gerne give plads til (og hjælpe med) alle de forhandlinger, konflikter og forberedelser, det kræver at nå til den gode leg. Derfor afbryder vi kun børnene, når vi skal til at rydde op og dække bord før vi skal spise.

I hverdagen igangsætter de voksne en række forskellige aktiviteter med mere eller mindre planlagte pædagogiske mål. En del af aktiviteterne opstår spontant, f.eks. bevægelseslege, spille musik, synge, danse, kreative aktiviteter, højtlesning eller teater- og rollelege.

Andre voksenstyrede aktiviteter opstår i forhold til dagens rytme. Det kan være frokost, gå på legepladsen, frugt osv. Det er de voksnes opgave at inspirere og motivere børnene til at være med i de aktiviteter, de voksne laver.

For os er det vigtigt at skabe læringsrum, hvor børnene kan blive inspireret til at være med og til at udfordre deres kompetencer. Vi laver både voksenstyrede læringsrum/aktiviteter og der er læringsrum, som kun indirekte har voksne ind over, herudover giver vi, som nævnt tidligere, masser af plads til, at børnene selv laver deres egne læringsrum. Børnehavens malerum er et eksempel på et læringsrum, hvor de voksne ikke styrer (forstyrrer) særligt meget. Filosofien er at papir, farveblyanter, tape, limstifter, sakse mm. er tilgængeligt i malerummet, og børnene har derfor god mulighed for at udfolde sig kreativt, og samtidigt få øvet sig i alle de små svære discipliner som klippe, tegne, folde og farvelægge.

Børnene lærer utroligt meget af alle de ting, man gør i hverdagen: Lyne lynlås, tage sko på, tage tøj på, hælde mælk med en kande, skrabe tallerkenen for madrester, stille det rene opvask på plads, lægge tøj sammen, feje mm. Da de ting, vi gør i hverdagen, ofte er vigtige for, at vi kan fungere, som selvstændige individer, så lader vi børnene selv gøre disse ting, først med meget hjælp, så med mindre hjælp og til sidst med ingen eller næsten ingen hjælp. Vi italesætter bevidst alt det som går godt, og roser gerne for selv en lille indsats eller fremgang, og vi oplever at børnene vokser, hver gang de lykkedes med at kunne noget nyt.

For at det kan lade sig gøre, at den voksne ikke hjælper børnene for lidt eller for meget i deres udvikling, har vi hele tide øje for "zonen for nærmeste udvikling" (Vygotsky) hos hvert enkelt barn. Vi er nødt til at være tæt på børnene og vide og huske på, hvad vi gjorde- og hvordan vi eks. fik lynet lynlåsen i går.

Der er selvfølgelig de praktiske færdigheder, som giver selvstændighed, men selve det at være selvstændig handler jo også om -at kunne finde på, -at tro på sig selv og -at hvile i sig selv. Og efter vores opfattelse, så får vi selvstændige børn, som tror på- og hviler i sig selv, når de voksne **ikke** aktivere men derimod stimulere og giver børnene hjælp og opbakning til at udfolde og udføre deres idéer.

De 6 temaer

I dette afsnit vil vi i overordnet form beskrive hvordan vi arbejder med de 6 læreplanstemaer (se afsnit "Loven om pædagogiske læreplaner"). Vi har et helhedssyn på barnet, og vi opfatter derfor alle seks temaer som lige væsentlige, og i vores øjne kan der ikke arbejdes med ét enkelt tema isoleret. Temaerne vil automatisk gribe ind i hinanden. Det vil f.eks. være umuligt for os at arbejde med 'Natur, udeliv og science' uden at bruge sproget, kroppen, sociale kompetencer osv. Samtidig er 'Alsidig personlig udvikling' og 'sociale udvikling' på en måde fundamentet for at kunne arbejde med 'Kommunikation og sprog', 'krop, sanser og bevægelse', 'Natur, udeliv og science' samt 'Kultur, æstetik og fællesskab'. Så på den måde er læreplanstemaerne for os todelte i en fundamental del og en mere faglig del, som ikke kan adskilles og som i den grad er absurd at forsøge at adskille. Det skal dog ikke forhindre os i at gøre forsøget med at adskille læreplanstemaerne på skrift.

Alsidig personlig udvikling

For at støtte udviklingen af barnets alsidige personlige udvikling skaber vi tryghed i barnets hverdag ved at være forudsigelige, tydelige, omsorgsfulde og medlevende voksne. Når barnet føler sig trygt, er der grobund for udvikling af barnets kompetencer, selvværd og selvtillid. Vi skal give plads til at børnene selv kan tage initiativ og på den måde understøtte barnets egen selvstændighed.

Det er vigtigt for os, at børnene oplever, at de har del i det liv der er i institutionen. Når børn oplever at de har indflydelse på det der sker omkring dem, så vil de også få en oplevelse af, at de har indflydelse på deres eget liv.

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- Vi giver os tid til at hilse på alle børne, forældre og hinanden.
- Alle børn mærker de voksnes interesse for deres liv.
- Vi er omsorgsfulde og interesserer os for hvordan børnene har det.
- Vi støtter og hjælper børnene med de mange udfordringer de vil møde i daginstitutionen.
- Vi voksne indgår i børnenes lege og når der er behov for det, så faciliterer de voksne legene.
- Vi anerkender at det er hårdt arbejde for børnene at lege, derfor sørger for at børnene har mulighed for at være med i voksenstyrede aktiviteter, når de har brug for en pause.
- Børnene deltager i de praktiske gøremål, og er på den måde med til at bidrage til fællesskabet.
- Børnene er med til at sætte deres præg på institutionen både i form af udsmykning og aktiviteter i hverdagen.

Tegn på at vi lever op til målene:

- Børnene er glade for at komme i børnehave.
- Børnene er aktive og kreative.
- Børnene forfølger deres interesser.

- Børnene kommunikerer.
- Børnene fordyber sig - både alene og sammen med andre.
- Børnene tør at lege uden voksenopsyn.
- Børnene lader sig inspirere af eksempelvis historier og finder på nye lege og aktiviteter.
- Børnene forholder sig personligt i valg af og forventninger til de voksne og andre børn.
- Børnene er glade for den børnegruppe de er med i.
- Børnene har lyst til at spise sammen og deltage i gruppesamværet.
- Børnene henvender sig trygt til de flere voksne, og med tiden alle voksne.

Social udvikling

De to læreplanstemaer 'Alsidig personlig udvikling' og 'Social udvikling' hænger uløseligt sammen, også sådan at aktiviteterne og tegnene kunne være helt enslydende for disse to temaer.

Social udvikling er for os (kort beskrevet) de en udvikling af de kompetencer, der handler om at kunne stikke en finger i jorden, aflæse andre mennesker og handle acceptabelt eller hensigtsmæssigt i forhold til "aflæsningen". Og så handler det om at kunne være en del af en gruppe i en struktureret situation, og igen handle hensigtsmæssigt.

Vi ønsker at børnene oplever tryghed og tillid i deres relationer til børn og voksne. Børnene skal lære at -give plads til hinanden, -forhandle med hinanden, -indgå kompromisser med hinanden og -håndtere konflikter med hinanden gennem deres lege, og det er vigtigt at de voksne hele tide er opmærksomme på, hvornår der er brug for voksenindblanding og lige så vigtigt – hvornår der ikke er brug for voksenindblanding.

Vi ønsker at alle børn er en aktiv del i de fælles aktiviteter vi laver, og derfor tilskynder vi- og opfordrer vi børnene til at være med. Og de voksne er opmærksomme på at inddrage de børn, som ikke endnu kommer til orde af sig selv.

Hvis man som menneske skal kunne mærke- og respektere andres grænser, så er det vigtigt, at man selv kan mærke sine egne grænser og kan sige fra, når man kan mærke de bliver overskredet.

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- De voksne vil have fokus på at skabe en rar atmosfære
- Vi vil være tydelige, omsorgsfulde, lyttende og nærværende voksne
- En gang om ugen laver vi aldersopdelt grupper med aktiviteter tilpasset den enkelte aldersgruppe.
- Vi sørger for at der er tid og rum til mange former for leg ved at minimere unødvendige afbrydelser.
- Vi hjælper børnene med at sige fra.
- Vi støtter børnene i at danne nye relationer.

- Vi opmærksomme på børn der er alene. Nogle gange trænger børnene til at lege alene og andre gange kan det skyldes, at barnet mangler kompetencer for at kunne indgå i leg med andre.
- Vi giver os tid til at hjælpe børnene med at løse konflikter, enten hvis de beder os om det, eller hvis vi vurderer de har brug for det.
- Vi italesætter en forventning om at børnene tager hensyn til andre.

Tegn på at vi lever op til målene:

- At alle børn har et tæt forhold til en eller flere voksne.
- At børn har andre børn at være sammen med, legekammerater eller venner.
- At børnene er gode til at lege.
- At børnene kan sige til og fra.
- At børnene hjælper hinanden.
- At børnene er kommunikerende, og at de forventer at de voksne hører dem.
- At børnene kan forholde sig lyttende.
- At børnene er opmærksomme på- og udviser omsorg for de andre børn.

Kommunikation og sprog

I Lundegårdens Frie Børnehave ved vi at "sprog" er mange ting. Der er det talte sprog, kropssprog, billedsprog, skriftsprog mm. Sproget bruges hele tiden i samværet med andre mennesker. Derfor finder vi det også meget relevant, at der i den nye lov om pædagogiske læreplaner (styrkede pædagogiske læreplaner) er lagt et ekstra fokus på 'kommunikation'.

Børnene skal have mulighed for at lære at kommunikere ved at indgå i et samspil og samarbejde med de andre børn og voksne. Børnene skal have mulighed for at være aktive i samtaler, hvor de selv kan fortælle og samtidig lære at lytte til andre.

Vi voksne skal støtte børnene ved at være lyttende, forstående og anerkendende i vores relation til barnet, hvilket skaber rum for at barnet kan udtrykke sine følelser, meninger og tanker.

I Lundegårdens Frie Børnehave giver vi børnene mulighed for at udvikle deres sprog igennem dagligdags aktiviteter. Vi læser rigtigt mange bøger med børnene. Og vi undrer os sammen med børnene, når vi møder ord, som ikke bruges så ofte. Ved hjælp af forskellige kommunikationsmidler udfordrer vi børnene til sproglig kreativitet og til at udtrykke sig på mange forskellige måder. Vi støtter og udvikler børns interesse for og nysgerrighed i forhold til tegn, symboler, bogstaver og tal.

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- Vi møder børnene på lige netop deres sproglige niveau.
- Vi læser rigtigt mange bøger for børnene både enkeltvis, i små grupper og i store grupper.
- Vi taler med børnene.
- Vi synger, vrøvler, rimer, tegner og skriver.

- Vi holder øje med om enkelte børn har særlige sproglige vanskeligheder, som kræver vores opmærksomhed og hjælp.
- Hvis der opstår bekymring for et barns sproglige udvikling laver vi en plan i samarbejde med barnets forældre og talepædagogen – for hvordan vi støtter barnets sprogudvikling.

Tegn på at vi lever op til målene:

- Vi har fokus på, om vi voksne kan forstå, hvad børnene siger.
- Vi registrerer en positiv udvikling for det enkelte barns sprog.
- Alle børn uanset sproglig formåen udtrykker sig og giver deres mening tilkende.
- Børnene får flere og flere nuancer i deres sprog.

Krop, sanser og bevægelse

Børn skal opleve glæden ved at bruge sin krop. Vi skal tilbyde børnene aktiviteter, der giver dem lyst til at bevæge sig. De voksne skal støtte børnene i deres fin- og grovmotoriske udvikling.

Børn er ofte i bevægelse og bruger deres kroppe i langt større udstrækning end voksne, rigtigt meget af det de lærer, lærer de ved at være i bevægelse. Så det er vigtigt, at vi skaber plads til bevægelse og fysisk udfoldelse. Vi skal også skabe rum til at børnene kan styrke deres finmotorik.

I forhold til vores madordning får alle børn dagligt sanseindtryk i form af dufte og synsindtryk fra produktionen af maden i det åbne køkken. Der kan stilles spørgsmål og smages undervejs, så børnene i samarbejde med de voksne får bearbejdet de sanseindtryk de får fra køkkenet.

Alle børn tilbydes en motorisk screening med en sundhedsplejerske når de er ca. 4½ år.

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- Børnehavens legeplads skal indeholde brædder, tagrender og mælkekasser, så børnene hele tiden kan sætte deres præg på legepladsen og der kan bygges balancebaner, vandbaner, huler og meget mere.
- Børnene skal (næsten) altid have mulighed for at komme ud på legepladsen, som udover ovennævnte også skal indeholde løbecykler, løbehjul, 3- og 4hjulede cykler, bolde mm.
- De voksne laver både spontane og planlagte pædagogiske forløb med styrkelse af børnenes motorik for øje.
- Børnene har mulighed for at hoppe både på madrasser og ned fra møbler.
- Vi støtter børnene i sunde spisevaner, ved at tale om det vi spiser.
- Vi taler om ”madmod” fremfor ”kræsenhed”.
- Børnene ser hvordan maden bliver til i køkkenet og hjælper til der hvor det er muligt.

Tegn på at vi lever op til målene:

- Børnene der udfordrer sig selv motorisk både alene og i samspil med andre.
- Børnene der afprøver og udfordrer deres egen formåen.
- Børnene bruger de motoriske udfordringer, de møder i børnehaven, både grovmotorisk og finmotorisk.
- Børnene udstråler energi og lyst til bevægelse.
- Børnene har styrke, balance, er adrætte, har lyst til løb, klatring, dans, cykling, boldspil, osv.

Natur, udeliv og science

Børn oplever naturen gennem deres kroppe og sanser. Børnene skal have mulighed for at sanse naturen og opleve årstidernes skift på egen krop. Børnene skal udvikle respekt for naturen og kendskab til naturen og dets ressourcer.

Børnene kan opleve naturen på legepladsen, hvor forskellige dyr, planter og materialer udforskes, de kan både udforske på egen hånd og i samspil med de voksne, der (nogle gange) kan hjælpe med at forklare sammenhængen på de forskellige naturfænomener.

Vi har en undersøgende tilgang til alle naturens små og store fænomener, vi undrer os sammen med børnene og er med til at formulere spørgsmål, som vi sammen kan forsøge at finde svar på.

Vi vil give børnene mange forskellige naturoplevelser. Vi vil vække og stimulere børnenes interesse for naturen og forsøge at give dem ny viden. Børnene skal have erfaringer med og viden om årsag, virkning og sammenhænge. Vi vil bringe naturen, dens fænomener og elementer helt tæt på børnene i hverdagen.

Science er det ekstra fokusområde i dette læreplanstema, det handler meget om at eksperimentere og erfare forskellige science-elementer. Vi har ikke endnu foldet en selvstændig beskrivelse af, hvordan vi arbejder med 'science', ud. Men kort fortalt, så har vi en "forsker-tilgang" til de forskellige fænomener vi opdager sammen med børnene. Eks.: "hvad mon disse magneter kan sidde fast på" – "de kunne ikke sidde fast på plastik, men de sad fast på jern".

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- Børnene skal have fri adgang til udendørslivet, så at komme ud på legepladsen skal altid være en mulighed.
- Ved at legepladsen indeholder en masse "byggematerialer" får børnene erfaringer med at bygge, hejse, hælde, balancere, trække, konstruere.
- Vi bruger den natur, som findes lige uden for døren i form af vejr og vind og planter, jord, ild, vand, insekter mv.
- Vi taler om hvor maden, som vi spiser, kommer fra.

Tegn på at vi lever op til målene:

- Børnene er optagede af at bruge jord, vand, planter, dyr i deres lege.
- Børnene bruger deres sanser, når de færdes i naturen.

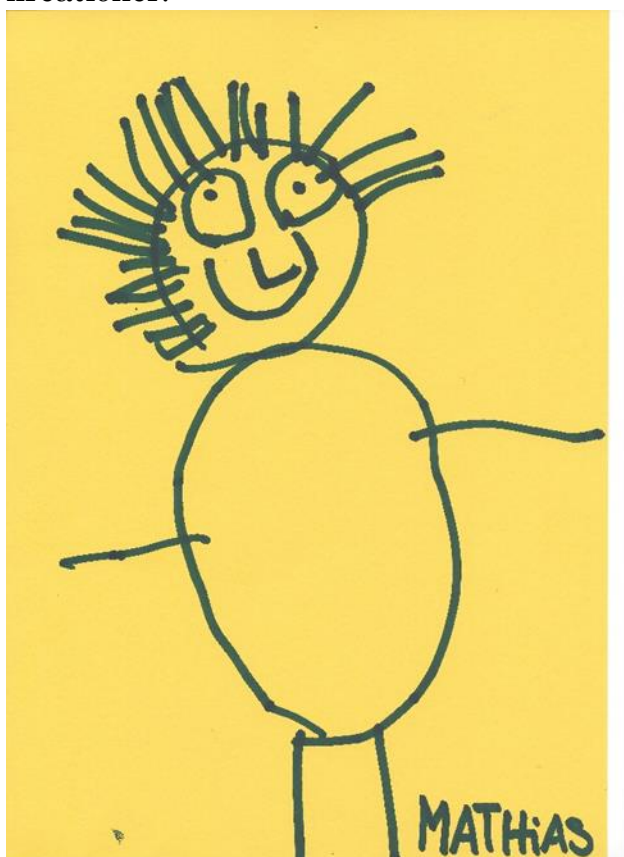
- Børnene der glæder sig over at være ude.
- Børnene forholder sig nysgerrigt og undrende, når de går på opdagelse i naturen.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vi giver børnene adgang til materialer og redskaber, som kan give oplevelser og bidrage til børns skabende kulturelle aktiviteter. De skal have mulighed for at møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt udsnit af kulturelle udtryksformer.

Kunst og kultur skaber kvalitet i børns liv, og derfor skal børn præsenteres for forskellige kunstarters udtryk og værdier. Børnene skal have mulighed for at kunne arbejde med deres sprog, krop, fantasi, sang og musik, fortællinger, forskellige kreative udtryk og spontanitet. Vi markerer forskellige traditioner, både de fælles traditioner som fastelavn, påske og jul og de mere lokale traditioner som ”bedsteforældredag”, ”sommerfest” børnehavens fødselsdag og alle børnenes fødselsdage.

Børnene skal have indflydelse på deres æstetikken, så vi gør meget ud af at udstille børnenes produkter. Og der skal være plads til at børnene også selv kan udstille deres kreationer.

Eksempler på relevante aktiviteter og metoder:

- Vi markerer højtider som påske og jul.
- Vi holder fastelavn.
- At synge sange, læse bøger, optræde for hinanden er en del af hverdagen.

- Tegnebordet er frit tilgængeligt med papir, farveblyanter, farver, tuscher, sakse, lim og tape.
- Vi holder børnenes fødselsdage, og børnene er med til at hejse Dannebrog op i flagstangen.
- Vi holder arbejdsdage sammen med forældrene.
- Vi holder Sommerfest og Bedsteforældredag, hvor børnene optræder.
- Børnene bliver præsenteret for meget forskelligt mad – både klassiske retter, mange forskellige variationer over classeske retter og rigtigt meget andet mad med forskellige ingredienser.
- Vi har fokus på at bruge frokostmåltidet til at danne en god madkultur.

Tegn på at vi lever op til målene:

- Børnene er trygge og finder sig til rette i hverdagens rytme.
- Børnene er aktive udøvere, udviklere og formidlere af børne- og legekulturen i institutionen.
- Børnene deltager i de kulturelle aktiviteter og traditioner, som vi voksne bringer på bane.
- Børnene sætter deres eget præg på traditionerne.
- Børnene bruger hjemmевant de kreative tilbud, som børnehaven tilbyder.
- Børnene er motiverede og nysgerrige over for ukendte kreative aktiviteter.

Børn i udsatte positioner

Vi er meget opmærksomme på de børn som af den eller anden årsag og form ikke trives. Nogle børn kan midlertidigt have brug for ekstra hjælp og støtte og andre kan have mere brug for permanent hjælp og støtte. Noget kan vi håndtere selv, med en ekstra pædagogisk opmærksomhed og andet skal vi have hjælp til fra eksterne ressourcer.

For at identificere de børn som har brug for ekstra opmærksomhed, så har vi et fast punkt på vores månedlige personalemøder, som omhandler børn. På dette punkt samles og vendes de voksnes oplevelser og syn på barnets eventuelle vanskeligheder, og der lægges en plan for yderligere tiltag. Der tages også stilling til om der er brug for at involvere eksterne ressourcer via Greve Kommunes Pædagogiske- Psykologiske Rådgivning (PPR) eller via vores psykologordning gennem Børneringen.

Vi er opmærksomme på- og har en rummelighed over for at børn er forskellige og udvikler sig med forskellig hastighed og i forskellige retninger. Og vi er meget opmærksomme på hvor grænserne for vores rummelighed går – vi må aldrig blive så rummelige, at vi overser et barns mistrivsel.

Børnehaven har en lokal beredskabsplan for forebyggelse, tidlig opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn, som evalueres én gang om året. Dette punkt skal i henhold til ”den nye styrkede pædagogiske læreplan” skrives ind under hvert enkelt læreplanstema.

Dokumentation

Vi indsamler dagligt dokumentation af det pædagogiske arbejde, noget af dokumentationen er direkte rettet mod læreplanen, og andet dokumenterer det pædagogiske arbejde, hvor læreplanstemaerne indgår, mere indirekte.

Vi synes, at det er rigtigt vigtigt, at vi også fastholder oplevelser og dokumenterer til børnene, og derfor hænger vi kreative produkter op, og vi hænger også fotos op, så børnene kan mindes de oplevelser vi har haft. For os er det også vigtigt at tale med børnene om eks. traditioner vi lige har fejret. Vi lader gerne børnene fortælle om de oplevelser vi har haft sammen, når man genfortæller sine oplevelser, så får de ny betydning, og på den måde både fastholdes erfaringer og erfaringerne fæstner sig på en ny måde.

Vi indsamler som tidligere nævnt en masse dokumentationsemner. Et dokumentationsemne kan være et maleri, som børnene har lavet, en perleplade, et legohus, en hule, et billede af børn der leger – altså nogle forholdsvise konkrete ting, som kan vise os nogle af de aktiviteter børnene deltager i i løbet af en dag. Et andet eksempel på et dokumentationsemne er de billeder og beretninger, som vi lægger op på vores lukkede Facebookside for forældrene. Her skriver vi om noget af alt det børnene laver, både de voksenstyrede-, voksenigangsatte- og voksenfrie aktiviteter. ns Frie Børnehave – Facebookgruppen bruges der, hvor der er taget mange billeder, da det er en let, hurtig og billig måde at formidle dagligdagen og læreplanstemaerne til forældrene.

Vi benytter os af en række andre dokumentationsemner, eksempelvis: observationer, video, praksisfortællinger, motoriske screeninger, børneinterviews, tegninger og meget andet.

Afhængigt af hvad der evalueres, omfanget og evalueringsmetoden vælges den eller de dokumentationsemner, som er relevante.

Evaluering

For at kunne evaluere noget som helst, så skal der være en organisering, som tilgodeser og giver tid og plads til, at der kan reflekteres. Derfor afholder vi månedligt (juli måned undtaget) et personalemøde, hvor det er muligt at reflektere fælles, sætte evalueringer i gang, og følge op på tidligere evalueringer af eksempelvis børnenes udbytte af dagligdagen i Lundegårdens Frie Børnehave, både i forhold til de ”Tegn på at vi lever op til målene” som vi har beskrevet i denne pædagogiske læreplan, og i forhold til en masse andre vigtige faktorer, som spiller ind på børns trivsel og udvikling. Børnehavens bestyrelse bidrager til den løbende evaluering af læreplanen, ved at komme med input til, de ”tegn” de ser, som forældre i institutionen.

Vi vil bruge ”Redskab til selvevaluering” fra EVA-Danmarks evalueringsinstitut (www.emu.dk/omraade/dagtilbud)

Herudover har hver medarbejder én times dialog med lederen hver anden måned, hvor der blandt andet sættes både personlige- og brede pædagogiske mål, som der så løbende evalueres på.

